

ชื่อวิทยานิพนธ์	ศักยภาพของคฤภะฮวันศุภร์เพื่อพัฒนาสังคม กรณีศึกษาคฤภะฮวันศุภร์ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นายมูหะมัด คอยา
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายและบทบาทบัญญัติเกี่ยวกับคฤภะฮ
ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการนำเสนอคฤภะฮของเคาะฎิบและผู้ฟังคฤภะฮวันศุภร์ และข้อเสนอแนะจาก
ทั้งสองฝ่าย และศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของคฤภะฮวันศุภร์ในการพัฒนาสังคมจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยอาศัยเอกสารปฐมภูมิ ทุตียภูมิ ทุตียภูมิ และเก็บ
รวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. คฤภะฮคือการแสดงปาฐกถาธรรมก่อนละหมาดวันศุภร์ มีข้อบังคับ(รูกุน) เงื่อนไข
ประเภท ความสำคัญ บทบัญญัติและพิธีกรรมต่างๆ ทั้งก่อนนำเสนอ ขณะนำเสนอ และหลังจากการ
นำเสนอ บทบัญญัติว่าด้วยการฟังคฤภะฮ เนื้อหาคฤภะฮเป็นส่วนหนึ่งของการตะอวะฮ์ให้ผู้ฟังได้รับ
ความรู้ ข้อเสนอแนะ ชัดเจนลัดสำนึก และข้อเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาของสังคม และคฤภะฮวันศุภร์มี
ศักยภาพในการพัฒนาสังคม

2. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการนำเสนอคฤภะฮและข้อเสนอแนะจากผู้ฟัง
คฤภะฮวันศุภร์พบว่าคฤภะฮเป็นส่วนหนึ่งของการตะอวะฮ์มวลชน มีผลต่อผู้ฟังเป็นอย่างดีหากผู้ร่วม
ละหมาดฟังด้วยความตั้งใจและเคาะฎิบนำเสนอด้วยทักษะและวิธีการที่สามารถให้ผู้ฟังเข้าใจโดย
เน้นเนื้อหาการยึดมั่นกับหลักคำสอนของศาสนาที่มาจากคำภีร์อัลกุรอาน อัลสุนนะฮ์ การประกอบ
อิบาดะฮ์ การรำลึกถึงพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ และรำลึกถึงวันแห่งการตอบแทนในอาคิเราะฮ์

3. เนื้อหาที่ปรากฏในคฤภะฮวันศุภร์เป็นความรู้และข้อมูลที่มาจากการศึกษา
วิเคราะห์และสรุปผลของเคาะฎิบ ถูกเรียบเรียงในรูปแบบความเรียง โดยเน้นการให้คำแนะนำและ
ข้อคิดเพื่อให้ผู้ฟังสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องตามหลักศาสนาและเกิด
การยำเกรงต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ สู่อำนาจมีคุณธรรมจริยธรรม อันนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

4. ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามจากเคาะฎิบผู้นำเสนอคฤภะฮวันศุภร์พบว่า
คฤภะฮมีเนื้อหาที่เป็นความรู้ผสมผสานการตักเตือน ข้อเสนอแนะแก่ผู้ร่วมละหมาด เคาะฎิบได้ใช้โอกาส
อย่างคุ้มค่าในการนำเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังทั้งเรื่องโลกดุนยาและเรื่องอาคิเราะฮ์ ใช้ภาษาที่

ผู้ฟังเข้าใจง่าย เรียบเรียงเนื้อหาที่สละสลวย ถึงแม้จะอ่านจากเอกสารก็ตาม แต่สามารถดึงความสนใจของผู้ฟังได้โดยเฉพาะในวาระการประชุมนัดวันศุกร์ซึ่งมีสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง

5. ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามจากผู้ฟังคฤภะฮวันศุกร์พบว่า ผู้ร่วมละหมาดวันศุกร์มีความหลากหลายด้านวัยวุฒิ การศึกษา อาชีพ ความเข้าใจด้านเนื้อหาและภาษา การนำเสนอ คฤภะฮควรใช้ภาษาถิ่น เนื้อหาควรเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมในรอบสัปดาห์ เน้นการให้ความรู้ใหม่และตักเตือนเรื่องศาสนา แทรกด้วยเรื่องการประกอบอภิตะฮ การขัดเกลาจิตใจ เรื่องคุณธรรมและจริยธรรม หลากหลายหัวข้อและเนื้อหา นำเสนอปัญหาและแนะนำวิธีการแก้ไข ใช้เวลาระหว่าง 15-25 นาที และคฤภะฮสั้นดีกว่าคฤภะฮยาว

6. ศักยภาพของคฤภะฮวันศุกร์เพื่อการพัฒนาสังคมขึ้นอยู่กับการนำเสนอของเคาะฎิบที่มีทักษะและความสามารถในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 85 ตอบว่าความรู้ที่ได้จากการฟังคฤภะฮเป็นความรู้ที่เคยศึกษาและทราบจากสื่อต่างๆ ที่มีในปัจจุบัน เคาะฎิบเพียงแค่อธิบายประโยคเป็นเนื้อหาใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาเก่าที่คนส่วนใหญ่เคยฟังมาหลายครั้ง แต่ยอมฟังได้เพราะถือว่าเป็นการตักเตือน เพราะเรื่องศาสนาไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องใหม่เสมอ เรื่องเก่าก็ยังคงใช้ได้หากนำมาประยุกต์ใช้ให้ถูกวิธีและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้ฟังร้อยละ 15 ตอบว่าเนื้อหาคฤภะฮเป็นความรู้ใหม่ที่ยังไม่เคยฟังจากที่ใดมาก่อน จึงสนใจที่จะฟังและติดตาม

Thesis Title: Potential of Friday Khutbah for Social Development : A Case Study of Friday Khutbah in Southern Border Provinces of Thailand

Author: Mr. Moohamad Khoya

Major Program: Islamic Studies

Academic Year: 2017

ABSTRACT

This study aims i) to investigate meanings and provisions regarding Friday sermons (Khutbah), ii) to examine attitudes towards speeches delivered by Khatib (the individual who delivers the Khutbah) and the Khutbah attendees as well as the suggestions from the stakeholders and iii) to analyze the potential of the Friday sermons and social development in southernmost provinces of Thailand. Qualitative and quantitative analyses were used in this study namely, primary data, secondary data and data collection. The findings are as follows:

1. Khutbah is speech delivery before Friday prayer consisting of Islamic principles (Rukun), conditions, types, significance, provisions and practices in the processes of pre-, while- and post-speech delivering. According to the provision on taking part Friday sermon, its content is regarded to be part of preaching of Islam providing knowledge, advice, and reminders to those who listen to the sermon in order to solve social problems. Moreover, Friday sermon is considered the potential in social development.

2. The findings according to the attitudes towards Khatibs' speech delivery and the attendees' suggestions show that Khutbah is part of Islamic dissemination (Dahwah) affecting those who listen attentively. Furthermore, Khatibs skillfully and professionally convey messages which are digested to be easily understood for them. The contents are mainly focused on Islamic beliefs (Aqidah), Islamic principles which extract from al-Quran and al-Sunnah, Islamic practices,

remembrance of Allah (Zikrullah) and remembrance of the Day of the Judgment (Aakhirah Day).

3. The content of Friday sermons appears to be knowledge and information analyzed and summarized by Khatibs, and it is basically rearranged to be new essays focusing on advice and reminders which the attendees can apply in their daily lives following Islamic principles and fear of Allah (Taqwa) towards morality and ethics which lead to be sustainable development.

4. The findings according to the analyses of the questionnaire completed by Khatibs are illustrated that the content of Friday sermons is blended knowledge of advice and reminders to Friday prayer performers. Khatibs use this precious occasion to convey messages which are beneficial for them in both this world and the hereafter. Even though, to some extent, it is read from certain written texts, they attempt to systematically simplify the language to be more interesting in particular a congregational Friday prayer which is a weekly prayer for all Muslims.

5. The findings from the analyses of the questionnaire completed by those who listen to Friday sermons show that they are diverse in respect of age, education, occupation, content comprehensibility and language. Besides, the language used in the speech delivery should be their dialect and the content should be certain weekly issues occurred in the community prioritizing knowledge and religious advice and integrating religious practices, mental refinement, morality and ethics. The speech delivery is ranged between 15 to 25 minutes, and the short sermon seems to be more preferable.

6. The potential of Friday sermon for social development relies on Khatibs' ability of the speech delivery which can benefit the attendees. Eighty- five percent of the informants responded that the obtained knowledge from the speech is basically known knowledge which they used to learn and acquire from current social media. However, it can be acceptable for them to listen to speeches repeatedly since they can be righteous advice and the religious issues, to some

extent, do not have to be new. Certain topics which have been covered can be restated in the Friday sermon if they are applied efficiently and practiced consistently. On the other hand, fifteen percent of them responded that the content of the Friday sermon is new, and they never hear elsewhere and make them interested in it and follow it attentively.

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*